

ועדת שחרורים במקום מושבה בבית הסוהר צלמון לפי חוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א - 2001

27 יוני 2022

וש"ר 20-09-13985 קסטיאל(אסיר) נ' מדינת ישראל

לפני יו"ר ועדה, כבוד השופטת בדימוס אריקה פריאל
חברת ועדה – גב' טל גדעוני, עו"ס
חבר ועדה – מר אורן הרצמן, חינוך
נציגת שב"ס – רס"ר שני עמירם

אלון קסטיאל (אסיר)

המבקש

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

נוכחים:

מטעם המבקש: בעצמו וע"י עו"ד רותם טובול
מטעם המשיבה: עו"ד צביקה אברמוביץ' ועו"ד דזירה ברבארה – פרקליטות

החלטה

עותק זה מותר לפרסום

זהו גלגול שלישי של בקשת האסיר לשחרור מוקדם. בקשתו הראשונה נדונה ביום 2.8.2021, אז החליטה הוועדה כי חרף התהליך הטיפולי שעבר האסיר בין כתלי בית הסוהר וקיומה של תוכנית שיקום מונע בקהילה מטעם הרשות לשיקום האסיר, טרם הגיעה השעה להורות על שחרורו המוקדם. בהחלטה האמורה נקבע שהאסיר לא מיצה את מלוא האפשרויות הטיפוליות המוצעות בכלא. הוועדה לא התעלמה אז מעמדת נפגעות העבירה (שהוגשו לוועדה בכתב). בעת הדיון בבקשת האסיר לשחרור מוקדם בפעם הראשונה ריצה קרוב לשלוש שנים מסך תקופת המאסר שהושתה עליו (ארבע שנים ותשעה חודשים).

בעקבות החלטה זו השתלב האסיר באגף השיקום ועד היום שוהה בו כעשרה חודשים.

האסיר הגיש בקשה לקיים דיון חוזר שהתקבל בשל שינוי נסיבות אשר הצדיקו לעשות כן. הדיון בבקשה לדיון חוזר נקבע ליום 24.5.2022, אך הוקדם ליום 16.5.2022 בעקבות בקשה שהגישה הסנגורית לשנות את מועד הדיון. ביום 16.5.2022 התקיים דיון והוחלט ברוב דעות על שחרורו המוקדם של האסיר. דעת המיעוט סברה שיש לדחות את הדיון כדי לקבל את עמדת כל נפגעות העבירה. על החלטת הוועדה הוגשה עתירה מנהלית ובפסק דין מיום 7.6.2022 החליט בית המשפט

המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים על ביטול החלטת הוועדה ועל החזרת "עניינו של המשיב (האסיר) לוועדת השחרורים שתחליט על פי חוכמתה ושיקול דעתה, לאחר שתקבל עמדת כל נפגעות העבירה".

לקראת הדיון החדש שנקבע להיום יזמה קצינת נפגעי עבירה של שירות בתי הסוהר פניה לנפגעות העבירה. נפגעת אחת הודיעה שמסרה את עמדתה לקראת הדיון הראשון ואין לה עניין למסור עמדה נוספת; נפגעת שניה לא ניתן היה לאתרה חרף מאמציה של קצינת נפגעי עבירה; נפגעת שלישית ביקשה להתייצב לדיון לפני הוועדה ובקשתה נענתה בחיוב (בהסכמת באי כוח הצדדים); הנפגעת הרביעית שהופיעה לדיון מיום 16.5.2022 באמצעות היוועדות חזותית לבקשתה, ביקשה הפעם להתייצב אישית לדיון בליווי בן זוגה ונציגת המרכז לנפגעים ולנפגעות תקיפה מינית וגם בקשה זו נענתה בחיוב.

הוגשה בקשה נוספת על ידי שלוש נשים שהמקרה שלהן לא נכלל בכתב האישום (אין לנו ידיעה אם הגישו תלונה במשטרה או נקטו צעד אחר כלשהו) אשר ביקשו להביע עמדה בכתב. אף כי נציג היועץ המשפטי לממשלה לא התנגד להתייצבותן "בשל חשיבות מתן האפשרות להביע את אשר על ליבן" והסכים שאין מדובר בנפגעות עבירה במובן חוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001. הסנגורית התנגדה לבקשה זו. בהחלטת הוועדה מיום 20.6.2022 נדחתה בקשתן מהטעם שאין מדובר בנפגעות עבירה ובשים לב לכך שמלבד העובדות המפורטות בכתב האישום שעל פיהן הורשע האסיר, אין רלוונטיות לתלונות נוספות.

בדיון של היום שמענו את עמדת שתיים מנפגעות העבירה. השתיים הביעו התנגדות נחרצת לשחרורו המוקדם של האסיר והדגישו את הנזק המתמשך שנגרם להן ושילווה אותן זמן רב, גם לאחר שחרורו של האסיר.

נציג היועץ המשפטי לממשלה התנגד לשחרורו המוקדם של האסיר אף כי אינו חולק על התהליך שעבר בין כתלי בית הסוהר. חרף תהליך זה, סבור שבנסיבות המקרה יש לתת משקל מכריע לעמדת נפגעות העבירה.

להשלמת התמונה נציין שהאסיר הורשע בביצוע עבירות מין (ניסיון אינוס כלפי נפגעת אחת; מעשה מגונה בכוח כלפי נפגעת אחרת; מעשה מגונה כלפי נפגעת שלישית והטרדה מינית כלפי נפגעת רביעית. העבירות בוצעו בשנים 2007, 2010 ושני מקרים בשנת 2015). בגין עבירות אלה הוטל על האסיר עונש מאסר בפועל למשך 57 חודשים, מאסר על תנאי וכן תשלום פיצוי לנפגעות העבירה בסך כולל של 125,000 ₪, ששולם עוד במהלך המשפט כתנאי להסדר טיעון שהושג בין המדינה לבין האסיר.

נגד האסיר ננקטו הליכים אזרחיים במסגרתם שילם פיצוי נוסף לנפגעות העבירה.

העובדות הרלוונטיות להכרעה פורטו בהחלטות קודמות. נציין בתמצית את עיקרן.

במהלך המאסר השתלב האסיר במסגרות חינוך, תעסוקה וטיפול. בתחום הטיפול השתלב במחלקת "מפנה" הייעודית לטיפול בעברייני מין וסיים את הטיפול בה. כעבור זמן מה, לאחר שלא נמצא מתאים לתוכנית שיקום מונע בקהילה מטעם הרשות לשיקום האסיר, שב האסיר למחלקת "מפנה" והפעם התרשמו גורמי הטיפול מהתקדמות התהליך. בעקבות זאת נפגש שוב עם נציגת רש"א, והפעם נמצא מתאים לבניית תוכנית שיקום מונע בקהילה.

עוד ראוי לציין כי בתחילת הדרך נבדק האסיר על ידי המרכז לבריאות הנפש של משרד הבריאות ומשרד הרווחה (להלן: מב"ן), שבין יתר תפקידיו להעריך מסוכנות מינית של אסירים, ונמצא כי מסוכנותו המינית "בינונית-נמוכה". בעת ההיא לא מצאנו כאמור מקום להורות על שחרורו המוקדם של האסיר וסברנו שעליו למצות את האפשרויות הטיפוליות הקיימות בין כתלי בית הסוהר.

בעקבות החלטת ועדת השחרורים השתלב האסיר באגף השיקום, שולב בעבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר וגם בקבוצה טיפולית באגף השיקום. הערכת גורמי הטיפול כמו גם עמדת מעסיקיו, חיובית. גורמי הטיפול הדגישו כי השתתפות האסיר בקבוצה חיובית, תורמת ומקדמת תהליכים.

המסוכנות המינית של האסיר הוערכה פעם נוספת לקראת הדיון בבקשתו לדיון חוזר, והפעם העריך מב"ן את מסוכנותו - נמוכה. צוינו בחוות הדעת התמיכה המשפחתית ממנה נהנה האסיר, שיתוף הפעולה מצדו עם גורמי הטיפול בכלא, העובדה שסיים טיפול ייעודי ונראה שנתרם ממנו ("מגלה הבנה טובה יותר למצבי סיכון, לעיוותי חשיבה, למעגל העבירות ולטריגרים ומנסה ליישם דרכי התמודדות אדפטיביות יותר. נראה שפומביות העבירות מובילה לשחרורו לסביבה פחות מסוכנות ועם גישה מצומצמת יותר לקורבנות פוטנציאליים. קיימות תוכניות ריאליות באשר לעתידו, הצהיר שמעוניין בטיפול נוסף").

הרשות לשיקום האסיר הכינה בעבורו תוכנית שיקום מונע הכוללת טיפול פרטני ייעודי בתחום עבירות מין, ליווי פסיכו-סוציאלי מעקבי ופיקוח תעסוקתי.

עמדת נפגעות העבירה – לקראת הדיון הראשון הוגשה עמדתן בכתב של נפגעות העבירה אשר פירטו את הנזק הנפשי הכבד שנגרם להן כתוצאה מהתנהגות האסיר. כיום שמענו כאמור את עמדת שתי נפגעות עבירה שבחרו להתייצב לפני הוועדה. בהתאם לסעיף 19(א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001 (להלן: חוק שחרור על תנאי ממאסר), רשאי נפגע עבירת מין להביע את עמדתו בכתב לפני ועדת השחרורים **לעניין הסיכון הצפוי משחרור הנידון**. הוועדה רשאית, מכוח סמכותה הטבועה, לאפשר התייצבות נפגע עבירה למסור את עמדתו בעל-פה (כפי שהוחלט במקרה דנן).

שמענו את עמדת נפגעות העבירה וגם קראנו את טענותיהן מן הכתב, ולבנו עמן. אין חולק שמעשיו של האסיר השפיעו וממשיכים להשפיע על חיי הנפגעות ומקשים עליהן להמשיך בשגרת חיים. טענתן (בין היתר) כי הוטל על האסיר עונש קל מדי ומן הראוי שיישא אותו עד תום, מה גם שבחיי היום-יום לא מן הנמנע שיפגשו את האסיר ברחובות העיר או במקומות עבודה שהנפגעות והאסיר פוקדים במהלך עיסוקים משותפים.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק שחרור על תנאי ממאסר רשאית ועדת השחרורים לשחרר על תנאי אסיר שנשא שני שלישים לפחות מתקופת המאסר שעליו לשאת, ובלבד ששוכנעה "כי הוא ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור". סעיף 9 לחוק האמור מציין את השיקולים שעל הוועדה לשקול בבואה להחליט אם ראוי אסיר לשחרור על תנאי, ועליה לשקול בין היתר את הסיכון הצפוי לשלום הציבור, לרבות למשפחתו, לנפגע העבירה ולביטחון המדינה.

סעיף 12(א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר קובע כי הוועדה לא תחליט על שחרורו על תנאי של אסיר הנושא עונש מאסר בשל עבירת מין, אלא לאחר שהוגשה לה חוות-דעת שלפיה האסיר אינו מסוכן לציבור. בהתאם לסעיף 12(ב) לחוק, אם הוגשה חוות-דעת כאמור שלפיה האסיר מסוכן לציבור במידה כלשהי, רשאית הוועדה להורות על שחרורו המוקדם "אם סברה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי ניתן לשחררו בלא שייגרם בכך סיכון לציבור...". ייאמר כבר עתה כי במקרה דנן הוגשה חוות-דעת על-ידי הגורם המוסמך שלפיה מסוכנותו של האסיר **נמוכה**. לפיכך סעיף 12(ב) לחוק אינו חל על המקרה דנן והוועדה אינה נדרשת לפרט טעמים מיוחדים שבגינם החליטה על שחרורו המוקדם של האסיר.

עוד נציין שבהתאם לסעיף 10(א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר "במקרים בעלי חומרה ובנסיבות מיוחדות שבהם סברה הוועדה כי שחרורו של האסיר על תנאי יפגע במידה חמורה באמון הציבור במערכת המשפט, אכיפת החוק ובהרתעת הרבים, משנוצר יחס בלתי סביר בין חומרת העבירה, נסיבותיה והעונש שנגזר על האסיר לבין תקופת המאסר שישא האסיר בפועל אם ישוחרר, רשאית הוועדה להביא בחשבון גם נתונים אלה בהחלטתה, נוסף על הנתונים המפורטים בסעיף 9; משקלם של הנתונים לפי סעיף קטן זה בהחלטת הוועדה יפחת ככל שיגדל החלק מעונש המאסר שהאסיר כבר נשא."

בהתאם להלכה הפסוקה תעשה הוועדה שימוש בסעיף זה רק במקרים חריגים, שהמקרה דנן אינו נמנה עמם. על כך יש להוסיף כי האסיר ריצה את רוב תקופת המאסר ונותרה לו יתרה בת כשמונה חודשים עד לשחרורו המלא. כפי שיפורט בהמשך דווקא במקרה דנן קיימת חשיבות לאפשר רצף טיפולי מחוץ לכותלי בית הסוהר על פני המשך מאסר ללא טיפול.

כפי שפרטנו בהחלטה מיום 16.5.2022 עומד האסיר בתנאים שנקבעו בחוק שחרור על תנאי ממאסר - הוא ראוי לשחרור לנוכח התנהגותו החיובית בין כותלי בית הסוהר ושיתוף פעולה עם גורמי הטיפול, חינוך ותעסוקה. מבחינת מסוכנותו לשלום הציבור, מאחר שנקבע שמסוכנותו נמוכה הרי שניתן לומר שעומד גם בתנאי השני.

על כך יש להוסיף שהאסיר סיים את הסל הטיפולי שניתן להעניק לו בין כותלי בית הסוהר, כך שהמשך המאסר יגרום להפסקת הטיפול. לעומת זאת שחרורו המוקדם יאפשר לשמור על הרצף הטיפולי בתנאים כגון עיכוב יציאה מהארץ, מעצר בית, התייצבות במשטרה ופיקוח מצד הרשות לשיקום האסיר וועדת השחרורים. ראוי להזכיר כי בנתוניו של האסיר - מסוכנות נמוכה - לא יהיה תחת פיקוח מכוח חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, תשס"ו-2006.

כאמור, לא התעלמנו מעמדות נפגעות העבירה, אך בנסיבות המקרה הגענו למסקנה שאין לתת לעמדתן משקל מכריע. טובת הציבור וכתובת הנפגעות עצמן היא שהאסיר ימשיך בטיפול בתחום עבירותיו וייצא לחופשי בליווי מקצועי ובפיקוח מתאים. השתלבותו ההדרגתית של אסיר בקהילה היא בעלת חשיבות ותורמת למניעת חזרה למעגל העבירה. עם זאת הגענו למסקנה, מתוך התחשבות בחשש הנפגעות פן יפגשו את האסיר בחוצות העיר, כי יש להורות על הרחקתו מהעיר תל אביב בתקופת התנאי.

לפיכך בטרם תורה הוועדה על שחרורו המוקדם של האסיר מתבקשת רש"א לבנות תוכנית שלפיה מקום המגורים של האסיר יהיה מחוץ לעיר תל אביב וכך גם מקום העבודה. עם קבלת תוכנית עדכנית ייקבע מועד דיון חדש בוועדת השחרורים לצורך מתן החלטה אופרטיבית שתכלול גם הוראות בדבר איסור האסיר ליצור קשר עם נפגעות העבירה או מי מטעמן והגבלות נוספות בתקופת התנאי.

דעת מיעוט של חברת הוועדה, הגב' טל גדעוני :

בדיון הקודם ההתנגדות שלי לשחרור המוקדם היתה טכנית כי סברתי שעלינו לשמוע את הקורבנות. היום לאחר ששמענו את שתי המתלוננות, אני סבורה שיש לתת משקל מכריע לתחושת החרדה שלהן משחרורו המוקדם של האסיר ובעיקר מהפגיעה האנושה הממשית שתיגרם להן לטענתן בהליכים הטיפוליים הממושכים השונים שהן עוברות עקב פוסט-טראומה שחוות מאז הפגיעה בהן על-ידי האסיר אם אכן ישוחרר בשחרור מוקדם.

אין מחלוקת כי האסיר אכן עבר תהליך טיפולי חיובי במהלך המאסר ואף נבנתה תוכנית רש"א טובה עבורו. לאסיר נשאר שמונה וחצי חודשים לשחרור המלא. בזמן הזה אני מקווה שהקורבנות יצליחו ויעברו הליך חיובי ומרפא בטיפולים השונים שעוברות. לאסיר שעבר הליך טיפולי במאסר יש יכולות וידע להמשיך הליך זה לאחר השחרור.

בהתאם לסעיף 10(א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר "במקרים בעלי חומרה ובנסיבות מיוחדות שבהם סברה הוועדה כי שחרורו של האסיר על תנאי יפגע במידה חמורה באמון הציבור במערכת המשפט, אכיפת החוק ובהרתעת הרבים..."

אני סבורה שזה אכן המקרה ועל כן אני מתנגדת לשחרורו המוקדם של האסיר.

בהתאם לדעת הרוב, על הרשות לשיקום האסיר להגיש תוכנית מתוקנת שתכלול מגורים ומקום עבודה מחוץ לעיר תל אביב. עם הגשת התוכנית, ייקבע מועד חדש כאמור.

אנו מורים על תמלול הפרוטוקול בתוך 3 ימים.

ניתנה והודעה היום כ"ח סיוון תשפ"ב, 27/06/2022 במעמד הנוכחים.

אריקה פריאל, שופטת בדימוס

מר אורן הרצמן,
חבר ועדה

גב' טל גדעוני,
חברת ועדה

רס"ר שני עמירם,
נציגת שב"ס